

Täysistunto

Tiistai 18.2.2025 klo 14.01—19.24

8. Hallituksen esitys eduskunnalle laeiksi työsuojelun yhteistoimintahenkilöiden rekisteröinnistä sekä työsuojelun valvonnasta ja työpaikan työsuojeluyhteistoiminnasta annetun lain 47 §:n ja panostajalain muuttamisesta

Hallituksen esitys HE 200/2024 vp

Lähetekeskustelu

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Lähetekeskustelua varten esitellään päiväjärjestyksen 8. asia. Puhemiesneuvosto ehdottaa, että asia lähetetään työelämä- ja tasa-arvovaliokuntaan.

Keskusteluun varataan tässä vaiheessa enintään 30 minuuttia. Jos puhujalistaa ei tässä ajassa ehditä käydä loppuun, asian käsittely keskeytetään ja sitä jatketaan muiden asiakohtien jälkeen. — Esittelijänä on ministeri Grahn-Laasonen, olkaa hyvä.

Keskustelu

17.06 Sosiaaliturvaministeri Sanni Grahn-Laasonen (esittelypuheenvuoro): Kiitän, arvoisa puhemies! Työsuojelun yhteistoiminnan tavoitteena on edistää työnantajien ja työntekijöiden välistä vuorovaikutusta ja tehdä mahdolliseksi työntekijän osallistuminen ja vaikuttaminen työpaikan turvallisuutta ja terveellisuutta koskevien asioiden käsittelyyn. Työpaikan työsuojelun yhteistoimintaan voi osallistua erilaisia henkilöitä, esimerkiksi työsuojelupäällikkö ja työsuojeluvaltuutettu. Työpaikan työsuojelun yhteistoimintahenkilöitä koskevia tietoja — joita tämä hallituksen esitys siis koskee — on rekisteröity Suomessa vuosikymmenten ajan. Rekisteröinti on yhteiskunnallisesti merkityksellistä, koska sen avulla voidaan edistää työsuojelua. Rekisteröinti kannustaa työpaikkoja tekemään työsuojelun yhteistoimintaa, ja rekisteristä luovutetaan tietoja työsuojelua edistäviin tarkoituksiin.

Rekisteröinnistä säädetään työsuojeluhenkilörekisteristä annetussa laissa, mutta laki tulee päivittää erityisesti viime vuosina uudistuneen tietosuojalainsäädännön vuoksi. Rekisteröintitehtävä on nykyään sosiaali- ja terveysministeriöllä, mutta käytännössä Työturvallisuuskeskus ylläpitää rekisteriä. Ministeriö ei ole tarkoituksenmukaisin taho hoitamaan tällaisia tehtäviä, ja siksi tässä hallitus esittää, että säädetään uusi laki työsuojelun yhteistoimintahenkilöiden rekisteröinnistä. Rekisteröintitehtävä annetaan uudella lailla Työturvallisuuskeskukselle perustuslaissa tarkoitettuna julkisena hallintotehtävänä.

Uuden lain keskeisimpänä sisältönä olisi nykyiseen tapaan työnantajan velvollisuus ilmoittaa työpaikan työsuojelun yhteistoimintahenkilöitä koskevia tietoja rekisteriin ja ilmoitettujen tietojen luovuttaminen työsuojelua edistäviin tarkoituksiin. Ilmoitusvelvollisuus ei kuitenkaan koskisi muun muassa pienten työpaikkojen työnantajia, mutta heilläkin olisi vapaaehtoinen mahdollisuus tehdä ilmoitus. Ilmoitusvelvollisuus ei koskisi kaikkia

Pöytäkirjan asiakohta PTK 8/2025 vp

työpaikkoja, koska Työturvallisuuskeskuksen resurssit eivät mahdollista laajempaa ilmoitusvelvollisuutta. Myös voimassa olevaa lakia on tulkittu ilmoitusvelvollisuutta rajaavalla tavalla.

Hallitus esittää myös omana kokonaisuutenaan eräitä muutoksia panostajalakiin. Keskeisin muutos olisi se, että lain soveltamisalasta poistettaisiin muun muassa Puolustusvoimien ja Rajavartiolaitoksen virkatehtävät. Muutos vastaisi Puolustusvoimien ja Rajavartiolaitoksen tarpeita ja aiempaa oikeustilaa.

Arvoisa puhemies! Esityksen ensisijaisena yleisenä tavoitteena on lainsäädännön päivittäminen, myös panostajalain osalta. Lisäksi uuden rekisteröintiä koskevan lain tavoitteena on työsuojelun edistäminen. Uusi rekisteröintiä koskeva laki myös vähentäisi hieman yritysten hallinnollista taakkaa nykyiseen lakiin verrattuna. Esityksellä ei ole suoraa yhteyttä hallitusohjelmaan, mutta se tukee työturvallisuuden edistämiseen ja hallinnollisen taakan keventämiseen liittyviä tavoitteita. — Kiitos, arvoisa puhemies.

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitoksia. — Sitten mennään puhujalistaan. — Edustaja Hänninen.

17.09 Juha Hänninen kok: Arvoisa rouva puhemies! Työn on oltava kannattavaa ja työntekijälle turvallista. Tämä on suomalaisen työelämän perusta, josta emme voi tinkiä. Työsuojelun on toimittava jokaisella työpaikalla, ja siihen on voitava luottaa niin normaalioloissa kuin häiriötilanteissa.

Nyt käsiteltävänä oleva hallituksen esitys selkeyttää työsuojeluvalvontaa ja yhteistoimintaa, mikä osaltaan parantaa työelämän turvallisuutta ja reilun pelin sääntöjä kaikille osapuolille. Tavoitteena on siirtää työsuojelun rekisteröintitehtävä Työturvallisuuskeskuskelle, mikä helpottaa tiedonkulkua ja varmistaa, että työpaikoilla noudatetaan ajantasaisia työturvallisuusvaatimuksia.

Arvoisa rouva puhemies! Tiedämme hyvin, kuinka tärkeää on, että työmarkkinoilla valitsee neuvotteluhaluukkuus ja yhteisymmärrys. Tästä myös tällä viikolla toteutuvat kaupanalan lakot muistuttavat meitä. Lakot ja työehtoneuvottelut ovat osa demokraattista järjestelmäämme, mutta niiden pitkittyessä vaikutukset koko yhteiskuntaan voivat olla merkittäviä. Siksi on toivottavaa, että myös ratkaisuja on löydettävissä, jotta suomalainen työelämä voi kehittyä vakaasti ja ennustettavasti.

Arvoisa rouva puhemies! Kannatan hallituksen esitystä, sillä se selkeyttää tiedonkulkua toimijoiden välillä ja vahvistaa siten suomalaisten työntekijöiden turvallisuutta. Turvallinen ja kannustava työelämä on sekä työntekijän että työnantajan etu. — Kiitos, arvoisa puhemies.

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitoksia. — Edustaja Lyly.

17.11 Lauri Lyly sd: Arvoisa rouva puhemies! Minäkin voisin puhua vähän ohi tästä ja sanoa, että työmarkkinajärjestöt tekivät juuri ison eläkeratkaisun, jonka ne sopivat keskenään. Tämäkin kannattaa tässä mainita, kun tässä nyt näistä lakoista mainittiin. Mielestäni se ei nyt ihan kuulunut tähän, mutta todetaan nyt tämä lähtökohtaisesti.

Ensinnäkin, rouva puhemies, tämä lakiesitys sinänsä, että siirretään rekisteri STM:stä Työturvallisuuskeskukseen, on kannatettava. Siellä on kuitenkin sellainen osaaminen, ja siellä jaetaan sitä tietoa työsuojelupäälliköille ja työsuojeluvaltuutetuille niitten rekistereit-

Pöytäkirjan asiakohta PTK 8/2025 vp

ten kautta, ja siellä on alakohtaisia elimiä, jotka ratkovat alakohtaisia työturvallisuuskysymyksiä. Siinä mielessä tämä on ihan oikea ja hyvä esitys ja järkevää edistymistä tältä osin.

Mutta sitten näitä tietojen antamisvelvollisuuksia täällä on rajattu nyt noin kymmeneen henkilöön. Aikaisemmin on ollut tarkoitus, että tiedon pitäisi tulla rekisteriin kaikista yrityksistä, mutta tosiasiassa tulkinta, niin kuin ministeri tässä aiemmin sanoi, on ollut, että alle kymmenen henkilön yrityksillä ei sitä velvollisuutta ole, vaan se on ollut vapaaehtoista. Nyt se tässä lailla betonoidaan tähän rajaan, ja se on tässä niin kuin sellainen isompi kysymys.

Voisi miettiä, että kun nyt yli kymmenen henkilön yrityksissä rekisteriin tulee tietoja vähän vajaa puolesta yrityksistä, tämä ehkä parantaa sitä puolta nyt tässä sitten käytännössä, kun tähän rekisteröintiin tulee oma lainsäädäntö. Niin että siinä mielessä tässä on edistymistä varmaankin, mutta sitten alle kymmenen henkilön yrityksistä niitä tietoja on saatu noin kolmesta prosentista yrityksistä, kun se on vapaaehtoista, ja olisi ehkä hyvä miettiä myös sellaista vaihtoehtoa, että silloin kun yrityksessä on valittu työsuojeluvaltuutettu, se aina ilmoitettaisiin tänne rekisteriin, niin että se olisi siellä alle kymmenen henkilön yrityksissäkin. Se voisi olla semmoinen kehittämisspolku, mitä tämän lain osalta pitäisi tehdä, että se velvoitettaisiin tekemään, koska samalla tämä henkilö pääsisi näitten tietojen ja informaation piiriin sitten. Se olisi semmoinen hyvä asia. Työsuojelupäällikkö kaikissa yrityksissä on nimettävä, tai jos ei ole nimetty, niin se on toimitusjohtaja, niin että sinänsä se työnantajapuolen organisaatio on tässä selvä.

Tässä olisi voinut tätä näkökulmaa miettiä ehkä tarkemmin, ja vielä tässä käsittelyn aikana toivottavasti sitä voidaan edistää, koska kaikkien etu on, että tieto työsuojeluasioista leviää kaikille työpaikoille. Siinä mielessä mitä enemmän me pystytään ennalta ehkäisemään työtapaturmia ja ammattitauteja, niin sen parempi meidän työelämä kaiken kaikkiaan on, ja tämä on yksi väline. Tämä ei ratkaise kaikkea, mutta tämä on yksi väline tiedon jakamiseen, ja siinä mielessä meidän kannattaa tätä välinettä yrittää käyttää niin hyvin kuin sitä yleensä voi. — Kiitoksia.

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitoksia. — Edustaja Viitala.

17.15 Juha Viitala sd: Arvoisa puhemies! Työturvallisuuden varmistaminen ja kehittäminen on kaikkien yhteinen asia. Työturvallisuudesta vastaa yksiselitteisesti työnantaja, mutta sen kehittämisessä ja ylläpitämisessä on pidettävä kaikki mukana. Olen itse toiminut 12 vuotta täysipäiväisenä työsuojeluvaltuutettuna, joten asia on hyvinkin lähellä sydäntä. Arvostan suuresti sitä työtä, mitä kaikki työsuojeluvaltuutetut, työsuojeluasiamiehet, työsuojeluyhdyshenkilöt, luottamushenkilöt, kaikki edunvalvojat, tekevät. Tämä kyseinen työ ei ole luonteeltaan kahdeksasta neljään olevaa työtä, vaan se seuraa kyllä helposti mukana myös vapaa-ajalle kotiympäristöihin.

Arvoisa puhemies! Tässä hallituksen esityksessä on joitakin huolenaiheita, joita pidän tärkeänä nostaa tässä keskusteluun.

Ensinnäkin esityksen mukaan Työturvallisuuskeskukselle annettaisiin lisää tehtäviä ilman taloudellista tukea näiden tehtävien hoitamiseen. Käytännössä tämä tarkoittaa, että rahoitus tulisi Työsuojelurahaston kautta eli työnantajien maksamista työtapaturma- ja ammattitautivakuutusmaksuista. Tämä herättää kysymyksen, johtaako esitys paineeseen nostaa kyseisiä vakuutusmaksuja. Työsuojelun resursseista ei voida leikata ilman negatiivisia

Pöytäkirjan asiakohta PTK 8/2025 vp

seurauksia, ja siksi on perusteltua kysyä, onko tämä kestävä tapa rahoittaa lakisääteistä tehtävää.

Lisäksi esitys rajaa ilmoitusvelvollisuutta jättämällä alle kymmenen työntekijän työpaikat sen ulkopuolelle. Työsuojelun valvontalaki mahdollistaa myös alle kymmenen työntekijän työpaikoilla työsuojeluvaltuutetun valitsemisen työntekijöiden niin halutessa. Nykyinen laki rekisteröinnistä ei rajaa ilmoitusvelvollisuutta työntekijöiden määrän tai työsuhteen keston perusteella, ja tämä hallituksen esitys rajaisi ilmoitusvelvollisuuden piiristä pois alle kymmenen työntekijän työpaikat.

Esityksen perusteluissa esitetään, että ilmoitusvelvollisuuden poistaminen keventäisi työnantajien hallinnollista taakkaa. Tämä ei ihan täysin pidä paikkaansa. Työntekijöillä on aina oikeus valita työsuojeluvaltuutettu, ja jos näin tehdään, työnantajan on otettava se huomioon. Rekisteriin tehtävä ilmoitus on vain pieni käytännön toimenpide, mutta se tuo mukanaan tärkeitä hyötyjä. Se tarjoaa valtuutetuille tietoa koulutuksesta, lainsäädännöstä ja hyvistä käytännöistä, jotka parantavat työturvallisuutta ja työhyvinvointia.

Korostan tässä kohtaa, että työsuojeluvaltuutetuilla on iso rooli työyhteisöjen kehittämisessä, työelämän ongelmatilanteiden ratkaisemisessa sekä turvallisuuden parantamisessa, joten heidän ammattitaitoaan on yhteisen edun nimissä järkevää kehittää. Erityisesti pienillä työpaikoilla, joissa ei ole erillistä henkilöstöhallintoasiantuntemusta, työsuojeluvaltuutetun rooli on erittäin merkityksellinen. Työturvallisuuslaki velvoittaa työnantajaa huolehtimaan työsuojeluosaamisesta, ja valtuutettujen koulutus on osa tätä vastuuta. Parempi tieto ja osaaminen työpaikoilla tukee sekä työntekijöiden hyvinvointia että sen myötä työn tuottavuutta.

Ilmoitusvelvollisuuden poistaminen voi johtaa tilanteisiin, joissa työnantajat jättävät ilmoittamatta valtuutetuista, mikä voi nostaa kynnystä myös valita heitä. Työpaikoilla voi myös olla tilanteita, joissa työnantaja suhtautuu kielteisesti valtuutetun valintaan. Jos ilmoittaminen on vapaaehtoista, tämä voi heikentää henkilöstön mahdollisuuksia vaikuttaa omaan työturvallisuuteensa.

Lain mukaan jokaisella työpaikalla on oltava nimetty työsuojelupäällikkö. Onkin aiheellista kysyä, miksei tietoa valtuutetuista tarvitsisi ilmoittaa rekisteriin myös pienillä työpaikoilla. Esityksessä ehdotetaan, että tätä velvollisuutta ei enää olisi, vaikka työsuojelupäällikön nimeäminen on lain vaatima toimenpide. Työsuojelupäälliköllä on tärkeä rooli työpaikan turvallisuuden ja esimiesten työsuojeluosaamisen kehittämisessä. Monilla työpaikoilla työnantaja delegoi tämän tehtävän tai jopa ulkoistaa sen, mikä tekee rekisteröinnistä entistä tärkeämpää. Ilman ilmoitusvelvollisuutta valvonnan ja seurannan kannalta olennaiset tiedot voivat jäädä pimentoon.

Arvoisa puhemies! Työsuojelun kehittäminen ei saa jäädä hallinnollisen keventämisen jalkoihin. Esityksen tavoitteena tulisi olla työsuojelun vahvistaminen ja työntekijöiden turvallisuuden parantaminen, eikä hallinnollisen taakan vähentäminen työsuojelun kustannuksella saa olla se lopputulos, mikä tästä seuraa. — Kiitos.

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitoksia. — Edustaja Suhonen.

17.20 Timo Suhonen sd: Kiitos, arvoisa rouva puhemies! Nyt lähetekeskustelussa on esitys laiksi työsuojelun yhteistoimintahenkilöiden rekisteröinnistä sekä työsuojelun valvonasta ja työpaikan työsuojeluyhteistoiminnasta annetun lain muuttamisesta.

Pöytäkirjan asiakohta PTK 8/2025 vp

Laki työsuojelun valvonnasta ja työpaikan työsuojeluyhteistoiminnasta lähtee siitä, että lain tarkoituksena on varmistaa työsuojelua koskevien säännösten noudattaminen sekä parantaa työympäristöä ja työolosuhteita työsuojelun viranomaisvalvonnan sekä työnantajan ja työntekijöiden yhteistoiminnan avulla.

Nyt tässä esityksessä on pääasiassa säädöshuollolliset tavoitteet. Nykyisin työsuojelun yhteistoimintahenkilöitä koskevien tietojen rekisteröinti- ja luovutustehtävää hoitaa STM, ja tarkoitus on siirtää se uudella lailla Työturvallisuuskeskukselle.

Lain keskeisimpänä sisältönä olisi työnantajan velvollisuus ilmoittaa työpaikan työsuojeluyhteistoimintahenkilöitä koskevia tietoja Työturvallisuuskeskuksen rekisteriin. Ilmoitusvelvollisuus ei koskisi muun muassa pienten työpaikkojen työnantajia. Lakimuutoksen tavoitteena on lisäksi ilmoitettujen tietojen luovuttaminen entistä tehokkaammin työsuojelua edistäviin tarkoituksiin. Tehtävä annettaisiin Työturvallisuuskeskukseen ilman valtion talousarvion määrärahaa. Tehtävä on rahoitettu valtion talousarvion sijasta pääasiassa Työturvallisuuskeskuksen Työllisyysrahaston kautta yleishyödylliseen toimintaansa saamista varoista.

Työturvallisuuskeskus saa yleishyödylliseen toimintaansa rahoitusta lakisääteisesti työnantajien maksamista työtapaturma- ja ammattitautivakuutusmaksuista, ja jää nähtäväksi, minkälainen vaikutus tällä mahdollisesti sitten jatkossa on vakuutusmaksuihin.

Lain työsuojelun yhteistoimintahenkilöiden rekisteröinnistä ja työsuojelun valvonnasta ja työpaikan työsuojeluyhteistoiminnasta annetun lain muuttamisesta on tarkoitus tulla voimaan 2.4.2026. Ilmoitusvelvollisuus koskisi vain vähintään kymmenen työntekijän kokoisia työpaikkoja, vaikka työsuojelun valvontalain perusteella myös alle kymmenen työntekijän työpaikalle on voitu valita työsuojeluvaltuutettu ja varavaltuutetut. Näin ollen rekisteri ei välttämättä sisältäisi kattavia tietoja työsuojeluedustajista. — Kiitos.

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitoksia. — Edustaja Viitala.

17.22 **Juha Viitala sd:** Arvoisa puhemies! Tässä vielä nostan yhden asian esille, kun en kerennyt tuossa viiden minuutin puheessa sitä ottamaan.

Eräs työsuojelupäällikkö lähestyi minua sellaisella asialla muutama viikko sitten, että valtuutetuilla on useasti, riippuen tietenkin työehtosopimuksesta ja edustamiensa henkilöiden määrästä, tietty määrä työstä vapautusta tehtävien hoitoa varten, mikä on äärimmäisen hieno asia, mutta työsuojelupäälliköt tekevät tätä monesti varsinkin pienemmissä yrityksissä oman työnsä ohella. Olisiko tässä kenties jotain kehitettävää, kun työturvallisuuden kehittäminen on kuitenkin meidän kaikkien yhteinen asia, kuten totesin, ja kyse on inhimillisten asioiden lisäksi myös taloudellisista kysymyksistä? Ja työtapaturman sattuessakin vaikutukset eivät jää vain sen tapaturman kokeneen henkilön rasitteiksi, vaan asiasta kärsii lähes aina myös henkilön lähipiiri.

Eli kehitetään yhdessä työturvallisuutta, jotta kenenkään ei tarvitsisi kokea työtapaturmia. Tämä viestini tässä on se, että myös työsuojelupäälliköiden mahdollisuutta aidosti tehdä sitä työtään olisi varmasti hyvä kyllä vahvistaa.

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitoksia. — Haluaako ministeri kommentoida? — Olkaa hyvä.

Pöytäkirjan asiakohta PTK 8/2025 vp

17.23 Sosiaaliturvaministeri Sanni Grahn-Laasonen: Kiitos, arvoisa puhemies! Ihan lyhyesti haluaisin kiittää edustajia asiantuntevista puheenvuoroista ja yhtyä siihen esitettyyn näkökulmaan, että Suomessa työsuojelu ja työturvallisuuden edistäminen ovat nimenomaan yhteinen asia. Meillä on pitkä historia sen kehittämisessä, ja tätä työtä tehdään hyvin sitoutuneesti suomalaisilla työpaikoilla.

Tämä hallituksen esitys on, niin kuin todettu, pitkälti säädöshuollollista, teknistä lain-säädäntöä, jossa tuodaan vallinnut käytäntö lain tasolle, ja siltä osin varmasti hyvin perusteltua tehdä. Ja totta kai sitten samassa yhteydessä voidaan, niin kuin tänäänkin, käydä laajempaa keskustelua työsuojelun kehittämisestä. Epäilemättä myöskin valiokunta tulee tätä sitten huolella käsittelemään. Tässä valmistelussa ovat hyvin paljon myös työelämän osapuolet olleet mukana. — Kiitos.

Keskustelu päättyi.

Asia lähetettiin työelämä- ja tasa-arvovaliokuntaan.